

NIE KAŻ MU LICZYĆ · MATURA USTNA Z POLSKIEGO

Pytania jawne bez stresu

6 pytań CKE na maturę 2027 i 2028.
Do każdego karta-ściągą i wypowiedź wzorcowa.

Pakiet: Lalka

Biblia Mitologia Iliada Antygona Lament świętokrzyski Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią
Pieśń o Rolandzie Makbet Skąpiec Satyry Romantyczność i ballady Dziady cz. III **Lalka** Potop
Zbrodnia i kara Wesele Chłopi Przedwiośnie Ferdynurke Proszę państwa do gazu Inny świat
Zdążyć przed Panem Bogiem Dżuma Rok 1984 Tango Górą „Edek” Miejsce
Profesor Andrews w Warszawie Podróże z Herodotem

- Teza i mapa wypowiedzi z czasem mówienia
- 3 konteksty do wyboru i jak je powiązać
- Sceny-klucze, żeby uniknąć błędu kardynalnego
- Wypowiedź wzorcowa na ok. 4 minuty
- Pytania komisji, także o refleksję własną
- Plan powtórek i zwroty na egzamin

PYTANIE
30

Lalka · Bolesław Prus · Pozytywizm

Miłość – siła destrukcyjna czy motywująca do działania?

POWTÓRKI

- ☐ 1. dzień
☐ 3. dzień
☐ 7. dzień
☐ przed maturą

Miłość – siła destrukcyjna czy motywująca do działania? Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

TEZA: POWIEDZ JĄ W PIERWSZEJ MINUCIE

W „Lalce” miłość jest jednocześnie siłą, która pcha człowieka do wielkiego wysiłku, i siłą, która go niszczy. Wokulski z miłości do Izabeli zdobywa majątek i pozycję, ale ta sama miłość odbiera mu naukę, spokój i w końcu chęć życia, bo jest romantycznym złudzeniem.

MAPA WYPOWIEDZI

ŁĄCZNIE OK. 3:47 MIN

Wstęp 0:00–0:45	Prus pokazuje dwie twarze miłości w jednym bohaterze. Wokulski kocha jak romantyk, choć żyje w epoce pozytywizmu.
Argument 1 0:45–1:37	Siła motywująca: po zobaczeniu Izabeli w teatrze Wokulski jedzie na wojnę jako dostawca, zdobywa fortunę, kupuje srebra i kamienicę Łęckich (t. I, rozdz. VIII i XII), pomaga ludziom (Wysocki, Marianna).
Argument 2 1:37–2:34	Siła niszcząca: dla Izabeli rezygnuje z pozostania w Paryżu przy badaniach Geista, a po rozmowie Izabeli ze Starskim w pociągu rzuca się pod pociąg (t. II, rozdz. XIV). Potem znika, a w ruinach Zastawia słyszący wybuch.
Kontekst 2:34–3:15	„Dziady” cz. IV: Gustaw, który kocha ideał wyczytany z książek, przeżywa miłość jako obsesję. Wokulski w Paryżu wprost obwinia poezję Mickiewicza za swoje złudzenia (t. II, rozdz. III).
Zakończenie 3:15–3:47	Miłość motywuje, gdy łączy się z rozsądkiem, a niszczy, gdy staje się ślepym uwielbieniem wyobrażenia, a nie człowieka.

SŁOWA-KLUCZE DO NOTATKI

Izabela jako ideał majątek z miłości
romantyczny wzorec Mickiewicz pociąg do Krakowa
Zastaw prezesowa

UWAGA, PUŁAPKA

Nie mów, że Wokulski na pewno zginął. Powieść tego nie rozstrzyga. Nie myl też Starskiego (kuzyn, flirt) z Ochockim (kuzyn, wynalazca).

KONTEKSTY DO WYBORU (WYBIERZ JEDEN)

LITERACKI „Dziady” cz. IV – Adam Mickiewicz

Gustaw kocha ideał z lektur i niszczy siebie. Wokulski w Paryżu wprost obwinia Mickiewicza o „zatrute” wyobrażenie miłości.

LITERACKI „Cierpienia młodego Wertera” – J.W. Goethe

Wzór miłości nieszczęśliwej i samobójczej, który zawładnął wyobraźnią całej epoki.

LITERACKI „Zbrodnia i kara” – Fiodor Dostojewski

Inna twarz miłości: Sonia nie wyidealizowała Raskolnikowa, ale kocha go w upadku i prowadzi ku odrodzeniu.

PYTANIA KOMISJI: PRZECIWICZ ODPOWIEDŹ NA GŁOS

1. Czy Izabela jest winna dramatu Wokulskiego?

Częściowo: jest próżna i nieuczciwa, ale Wokulski kocha wyobrażenie, nie prawdziwą Izabelę. Wina leży też w jego romantycznym wzorcu.

2. Dlaczego Wokulski obwinia poezję romantyczną?

Bo nauczyła go szukać „niepochwytnego ideału”. Rzuca tomikiem Mickiewicza (t. II, rozdz. III).

3. Czy miłość może być dla Ciebie motywacją do zmiany życia?

Refleksja własna: dobra motywacja, gdy rozwija Ciebie, zła, gdy każe porzucić siebie i swoje cele.

PYTANIE 30 · WYPOWIEDŹ WZORCOWA

Miłość – siła destrukcyjna czy motywująca do działania?

399 słów
ok. 3:48 min mówienia

Przeczytaj na głos z zegarkiem, potem opowiedz to samo **własnymi słowami**. Nie ucz się na pamięć: zapamiętaj kolejność części i jedno zdanie z każdej.

Wstęp

79 słów

Moim tematem jest pytanie, czy miłość jest siłą destrukcyjną, czy motywującą do działania. Odpowiem na podstawie „Lalki” Bolesława Prusa. Uważam, że w tej powieści miłość jest jednym i drugim naraz. Wokulski z miłości do Izabeli Łęckiej dokonuje rzeczy niezwykłych: zdobywa majątek i pozycję. Ta sama miłość odbiera mu jednak naukę, spokój, a w końcu chęć życia. Dzieje się tak, bo kocha nie prawdziwą kobietę, ale romantyczny ideał. To ciekawe, że Prus, pisarz pozytywizmu, każe swojemu bohaterowi kochać jak romantyk.

Argument 1

92 słów

Najpierw miłość jako motywacja. Z „Medytacji” w pierwszym tomie dowiadujemy się, że wszystko zaczęło się w teatrze, gdy Wokulski zobaczył pannę Izabelę. Od tej chwili postanowił wejść do jej świata, a do tego potrzebował pieniędzy. Wyjechał więc jako dostawca dla armii w czasie wojny rosyjsko-tureckiej i wrócił z fortuną. Kupił od jubilera srebra Łęckich, a potem ich kamienicę, przepłacając ją tak, by z nadwyżki Izabela miała posag. Miłość uruchamia też w nim dobroć: pomaga furmanowi Wysockiemu i jego bratu, a Mariannie umożliwia nowe życie. Bez Izabeli Wokulski byłby po prostu zamożnym kupcem.

Argument 2

100 słów

Ta sama miłość okazuje się jednak niszcząca. W Paryżu Wokulski poznaje profesora Geista, który szuka metalu lżejszego od powietrza i potrzebuje pieniędzy oraz pomocników. Wokulski mógłby zostać i współtworzyć wielkie odkrycie, ale wraca do Izabeli. Później sam pomyśli, że trzeba było zostać w Paryżu. Prawdziwą katastrofą jest podróż do Krakowa. Izabela rozmawia w pociągu ze Starskim po angielsku, pewna, że Wokulski nie rozumie, a on słyszy, jak naprawdę o nim myśli. Wysiąda w Skierniewicach i rzuca się na tory. Ratuje go dróżnik Wysocki, któremu kiedyś pomógł. Na końcu Wokulski sprzedaje sklep, znika, a w ruinach zamku w Zastawiu słychać wybuch.

Kontekst

72 słów

Kontekstem jest dla mnie czwarta część „Dziadów” Adama Mickiewicza. Gustaw kocha kobietę wyczytaną z romantycznych książek, a gdy ona wybiera bogatszego, jego miłość zamienia się w obsesję i prowadzi do samobójstwa. Prus świadomie nawiązuje do tego wzorca. W Paryżu Wokulski ciska tomikiem Mickiewicza o ścianę i oskarża poezję, że zatrąła mu życie, bo nauczyła go szukać niepochwytneho ideału. To zestawienie pokazuje, że nieszczęście Wokulskiego ma źródło w romantycznym sposobie myślenia o miłości.

Zakończenie

56 słów

Podsumowując: w „Lalce” miłość motywuje, dopóki pobudza do pracy i dobroci, a niszczy, gdy staje się ślepym uwielbieniem wyobrażenia. Wokulski przegrywa nie dlatego, że kocha, ale dlatego, że kocha kogoś, kogo nie zna. Moim zdaniem to przestroga aktualna także dziś: łatwo zakochać się w jakimś obrazie, na przykład z mediów społecznościowych, i zapomnieć o prawdziwym człowieku.

MOJA WERSJA: HASŁA, WŁASNY PRZYKŁAD, INNY KONTEKST
